

โอ้อำด้วยธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ ตั้งใจนะ เดินทางทางโลก เราเดินมาเพื่อความร่มเย็น ถ้าเดินทางเมื่อลง
อุโบสถ การอุโบสถสามัคคีใจ พระสมัยพุทธกาล เวลาพระแตกเป็น ๒ ฝ่าย องค์สมเด็จพระ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสมานสามัคคีได้ ให้แสดงสามัคคีอุโบสถ คำว่า “แสดงสามัคคี
อุโบสถ” คือว่า ให้ร่วมกันให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียว

สังฆะหมายถึงสงฆ์ สงฆ์เหมือนร่างกายของมนุษย์ ร่างกายมนุษย์ต้องมีศีรษะ
ศีรษะคือสมอง คือควบคุมร่างกาย สมองเห็นไหม การควบคุมร่างกาย การได้เคลื่อนไหว
ของร่างกาย การสะดวกสบาย การพลิก การก้าวเดินนี้เป็นความสะดวกสบายของร่างกาย
สมองเป็นความคิด ถ้าคิดดี ร่างกายก็มีความสุข ถ้าคิดเป็นบาปอกุศล ก็ทำให้เครียด
ทำให้ร่างกายไม่สะดวก นี่สังฆะ ความสามัคคี ความเป็นเอกภาพ

นี่ก็เหมือนกัน เราเดินทางมาเพื่อลงอุโบสถสามัคคี การสามัคคีกันนะ นี่เวลา
แสดงอุโบสถตั้งแต่ธรรมและวินัยลงมา ตั้งแต่การสวดลงมา เพื่อความสะอาด เพื่อความ
บริสุทธิ์ของสงฆ์ สงฆ์เห็นไหม ในสมัยพุทธกาลภาษาบาลีเป็นภาษาปกติของคนสมัยนั้น
การพูดการแสดงธรรมวินัย พระจะเข้าใจตลอด ถ้าผู้ใดเป็นอาบัติข้อไหน ก็จะบอกว่า
เดี่ยวจะแสดงกลับมา

เหมือนกับเราไปหาหมอ เจ็บไข้ได้ป่วยหมอก็ให้ยา พอให้ยาโรกภัยไข้เจ็บนั้นจะ
หายไป นี่ก็เหมือนกัน ความสามัคคีของสังฆะ ความเสมอกันโดยศีล จะอยู่โดยสุขสบาย
ทิวาฐิเสมอกัน ความเห็นเสมอกัน สิ่งที่เสมอกันหมู่คณะจะมีความสุข ความคิดเหมือนกัน
ความเปลี่ยนแปลงเหมือนกัน เหมือนร่างกายที่แข็งแรง การเคลื่อนไหว การไหวไป
ความคิดที่ปกติ ความคิดที่ดีเห็นไหม

นี่อุตสาห์เดินทางมา เดินทางนี้เป็นทางไกล ร่างกายขณะเดินทางมา ความคิดก็มีมา ความวิตกกังวล ความแหม่ชื่นแจ่มใส แล้วแต่จริตนิสัยของคนจะไม่เหมือนกันใช่ไหม ลงสามัคคีอุปสถนี่คือการเดินทางมาเพื่อลงอุปสถสามัคคี

แต่การเดินทางของจิต จิตนี้มันเดินทางมาตลอดนะ มันเดินทางมาตั้งแต่วิภูฏะนี่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นไปในบุพเพนิวาสานุสติญาณไม่มีที่สิ้นสุดนะ จิตนี้ไม่มีต้นไม่มีปลาย การเดินทางของจิตนี้ไม่มีต้นไม่มีปลายเลย จะเดินทางไปตลอด จะทุกข์จะยากไปตลอดเลย

แต่เวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราว่าชาตินี้เป็นชาตินี้ เราปรารถนาความสุขในชาตินี้ ถ้าเราประสบความสุขในชาตินี้ ประสบความสุขตามกิเลสนะ กิเลสมันพอใจของมัน กินอึมันนอนอุ่นมันเหมือนสัตว์ สัตว์มันกินอึมันนอนอุ่นนะ ดูในฟาร์มสัตว์สิ ฟาร์มสัตว์เขาเลี้ยงมันอย่างคินะ เขาเลี้ยงมันเอาไว้เพื่ออะไร? เลี้ยงมันเพื่อเอาไว้ฆ่า เพื่อจะเอาเนื้อมาเป็นอาหาร

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ากิเลสมันต้องการปัจจัยเครื่องอาศัย กินอึมันนอนอุ่น มันจะหาแต่ความสุขของร่างกาย เดี่ยวนี้สัตว์เขาต้องคินะ ทางฟาร์มต่างๆ เขาจะคิดคำนวณของเขาเลยว่า ต้องเลี้ยงแบบไม่ให้คิดเชื่อ ต้องมีอาหารพิเศษอย่างไร เพื่อจะให้สัตว์มันโตไว เราจะใช้ชีวิตอย่างนั้นหรือ? ถ้าชีวิตความสุขแบบกิเลส กิเลสมันพอใจอย่างนั้นนะ กิเลสมันพอใจของมัน มันแสวงหาของมัน มันจะกินอึมันนอนอุ่นแบบความสุขของกิเลสไป

แต่ถ้าเป็นความสุขของธรรม จะไม่โอ้อ่านะ ภิกษุของเราจะไปไหนเคลื่อนไหว ไปนี่โอ้อ่าเห็นใหม่ จะโอ้อ่า ต้องมีศกยภาพ ..นั่นเป็นเรื่องของโลกนะ มันเป็นเรื่องการ จัดฉาก เรื่องการสร้างภาพ ความโอ้อ่าเห็นใหม่ โลกจะต้องเสมอภาคเขา เครื่องยนต์ กลไกจะต้องเสมอเขา นั่นเป็นเรื่องโลกๆ นะ

ถ้าเป็นเรื่องของธรรม ความพอดีของมัน สิ่งต่างๆ เครื่องอยู่อาศัย นกมันมีที่พึ่งพาอาศัยต้องมีรังมีรัง เราจะสร้างเรื่องที่อยู่อาศัยก็แค่พออยู่อาศัยเท่านั้นละ แต่เมื่อเทคโนโลยีมันเจริญนะ สิ่งที่เราสร้างได้ก็สร้างกันไป แต่ไม่มีความจำเป็นหรอก โลกเป็นใหญ่ไม่ได้! ถ้าโลกเป็นใหญ่นะ มันต้องคุกเข้ากับโลกเขา เขาแสวงหาสิ่งใด เราต้องยอมจำนนกับเขาไป เขาเอาอะไรมาจูนเจือเรา เราต้องยอมเขาหรือ สิ่งนั้นมันไม่เป็นไปหรอก

สิ่งใดต่างๆ โลกนี้เป็นของอนิจจัง ใครจะรวบรัดฟ้าขนาดไหน จะสร้างดีมาขนาดไหน ต้องบำรุงรักษามันทั้งนั้นล่ะ สิ่งใดที่ก่อสร้างมาในโลกนี้ไม่มีอะไรคงที่หรอก มันต้องแปรสภาพไปตลอดเวลา แล้วหัวใจเราเร็วกว่านั้นอีก เพราะอะไร? เพราะมันมีต้นหาความทะยานอยากไง มันยอมจำนนกับเขา จะเอาสิ่งใดมาล่อก็ยอมจำนนกับเขา ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้นนะ

สิ่งที่มันเป็นวัตถุมันก็เป็นอนิจจัง แล้วอารมณ์ความรู้สึกของเราที่เป็นอนิจจังก็ไปผูกเข้ายอมจำนนกับเขา แต่ถ้าเป็นความจริงล่ะ ถ้าเป็นธรรมล่ะ เป็นธรรมมันเหนือโลก อารมณ์ความรู้สึก ความยอมจำนนอันนี้มันเป็นกิเลสต้นหาความทะยานอยาก

แต่ถ้ามันเป็นธรรม ผู้ที่เขาให้เห็นไหม คุณิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นางวิสาขา พระเจ้าพิมพิสาร จะอุปัฏฐาก นี่มันเป็นธรรมเพราะอะไร เพราะพวกนั้นเขาเป็นพระโศคาบัน เขาจะไม่ทำลายสงฆ์ เขาจะทำสิ่งนั้นให้เจริญงอกงามของเขาไป เขาจะเอาสิ่งใด เขาเห็นสมควร เขาจึงเสนอมา

แต่ถ้าเป็นกิเลสต้นหาความทะยานอยาก สิ่งนี้เป็นเครื่องล่อเหยื่อ โมฆบุรุษ ในเมื่อมันเป็นโมฆบุรุษ ตาฝ้าฟาง เห็นเขาอ่อยเหยื่อมาก็กินเหยื่อ ถ้ากินเหยื่อมันก็ติดเหยื่อ เบ็ดมันก็เกี่ยวปาก ถ้าเกี่ยวปากไปมันก็ยอมจำนน นั่นโลกเป็นใหญ่ ถ้าโลกเป็นใหญ่ก็เป็นแต่เหยื่อล่อ แล้วเราก็จะติดเหยื่อของเขาไป เบ็ดก็เกี่ยวปาก เกี่ยวปากก็เดินเข้าไป นี่มันมีประโยชน์อะไร ถ้าโลกเป็นใหญ่ล่ะ

ถึงบอกว่าไม่ใช่เจริญในโลก โลกไม่มีความจำเป็น ปัจจัยเครื่องอาศัยเท่านั้น แต่ถ้าธรรมเป็นใหญ่ สิ่งนี้มันเป็นเครื่องอาศัย ไม่มีความจำเป็นเลย ไม่มีก็ได้ ไม่จำเป็นเลยที่จะต้องมี! จะอาศัยอย่างไรก็ได้ ถ้าหัวใจมันเป็นธรรม

เพราะอะไร? เพราะเราพอใจของเรา ถ้าไม่มีสิ่งใดเลย เราจะอาศัยอะไรก็ได้ มีบริวาร ๘ มีขมกรก ในเมื่อมีขมกรกถ้ามีแหล่งน้ำที่ไหนเราก็หากินได้ มีบาตร อาหารเราก็พอมีปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้าโลกไม่เป็นใหญ่แต่ธรรมเป็นใหญ่ล่ะ มันจะไม่ต้องโอ้อ่า ถ้าจิตใจเราไม่โอ้อ่าไปกับเขาละ ธรรมคือการอ่อนน้อมถ่อมตน อ่อนน้อมกับธรรม

เราจะลงอุโบสถสามัคคีกันอยู่นี้ เป็นสิ่งที่ถูกต้อง หลวงตาท่านบอกว่า “ไม่เหยียบหัวพระพุทธเจ้าไปไง ไม่ก้าวข้ามล่วงธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป” ถ้าเราไม่ก้าวล่วงธรรมวินัยไป มันจะเป็นขอบเขตของเรา เห็นไหม ศิลปคดี ถ้ามีศิลปคดีหัวใจมันจะมีขอบเขต ถ้าหัวใจมีขอบเขตมันก็ไม่ก้าวล่วงออกไป ถ้าไม่ก้าวล่วงออกไปมันก็ไม่เป็นโมฆะบุรุษ มันก็ไม่คิดเหยื่อเขา มันก็ไม่คิดเหยื่อกับโลก โลกเอาเหยื่อมาล่อเราไม่ได้

ถ้าเราเป็นบุคคลที่ฉลาด เหมือนกับที่นางวิสาขากับพระเจ้าพิมพิสาร เป็นพระโสดาบัน การอุปฐากสงฆ์ การดูแลสงฆ์ เพื่อให้สงฆ์นั้นเป็นถึงที่สุดแห่งทุกข์

ในสมัยพุทธกาล มีแม่ชีที่รู้วาระจิตของภิกษุ ภิกษุนี้เวลาประพฤติปฏิบัติไปอยากจะทำทุกข์ ต้องการปรารถนาสิ่งใด แม่ชีนั้นกำหนดจิตจะรู้เลยว่าพระต้องการปรารถนาอย่างนี้ ถ้าได้สิ่งที่ความต้องการอย่างนี้จิตใจก็ไม่ฟุ้งซ่านนัก แล้วถ้าปฏิบัติไปจะได้ผล ก็เอาสิ่งนั้นมาถวายพระ พระนี่ก็อยากได้อะไรก็เอามาถวาย..เอามาถวาย จนพระละเอียดใจกับสิ่งนี้ ว่าทำไมเราคิดสิ่งใดก็รู้ เขารู้ความคิดเราไปหมดเลย นี่สิ่งนี้มันทำให้ละเอียดใจ มันก็ควบคุมความรู้สึก นี่คือธรรมแล้ว

คูลี วัตถุเห็นไหม น้ำจะต้องมีภาชนะกักเก็บมัน ถึงจะเก็บแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ได้ ความละเอียด ความรู้สึกมีสติขึ้นมา สติสัมปชัญญะมันจะกักเก็บความรู้สึก อารมณ์ความรู้สึกที่มันฟุ้งซ่าน มันคิดออกนอกกลุ่มนอกทาง มีสติสัมปชัญญะยับยั้งมัน มีศีลเป็นขอบเขต มันจะเอาหัวใจนี้เป็นเอกคคตารมณ์ หัวใจตั้งมัน คนที่มีหัวใจตั้งมัน คนที่เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี มีเงินทองมหาศาลเลย เขาจะทำสิ่งใดก็ได้ แล้วถ้าเป็นสัมมาทิฐิ คือความเห็นที่ถูกต้อง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ จิตมันจะมีความสงบได้นะ ถ้าจิตมันมีความสงบได้ น้ำมันมีที่กักเก็บไว้ มันก็เป็นแหล่งน้ำที่ใช้ประโยชน์ได้ เลี้ยงสัตว์ยังได้เลย นี่ในมีแหล่งน้ำมันจะมีปลา เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์น้ำได้

นี่ก็เหมือนกัน ในหัวใจมันล่อเลี้ยงหัวใจ มันล่อเลี้ยงความรู้สึกเรา มันสดชื่นขึ้นมาได้ ถ้าเราไม่โอ้อ่าไปกับข้างนอกนะ มันจะโอ้อ่ามาจากในหัวใจ ถ้าหัวใจเราโอ้อ่า มีความตั้งมั่น มันห่วงไหวไปกับโลก ไม่กินเหยื่อของโลก โลกเป็นเหยื่อนะ เราเป็นผู้ที่

ฉลาด ปลาที่ฉลาดมันจะอาศัยปัจจัย ไม่กินเบ็ด ถ้าเบ็ดมันเกี่ยวปากแล้วคืนไม่หลุดนะ เบ็ดนี้เกี่ยวปากเห็นไหม คุณ เวลาใครเขามาเสนอสิ่งใด เขาก็มีข้อต่อรอง เขาก็มีข้อโต้แย้งของเขา สิ่งนั้นนะเบ็ดทั้งนั้นเลย

สิ่งที่เบ็ดมันจำเป็นหรือ? ในเมื่อชีวิตของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ต้องการสิ่งใดเลย สละราชสมบัติออกมา เป็นถึงกษัตริย์ยังสละสมบัติของกษัตริย์ออกมา สมบัตินั้นมีปราสาท ๓ หลัง แล้วมาอยู่โคนต้นไม้

แล้วเราเป็นใคร? เรานะเป็นใคร? เราออกมาจากตระกูลสิ่งใด เราจะมีอำนาจขนาดไหนหรือ เราจะต้องมาอยู่มีความหิวหิวได้ขนาดนั้นหรือ มันน่าละอายขนาดไหนเห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมดแล้ว แล้วเราปฏิญาณตนว่าเป็นลูกศิษย์ บวชมาจตุตถกรรมญัตติขึ้นมาเป็นสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งอย่างนั้นมา มันเบ็ด มันเป็นเหยื่อล่อที่เกี่ยวข้องชีวิตนี้ไว้ ทุกข์มาก แล้วทิ้งออกมาอยู่โคนไม้ แล้วเราก็ประกาศตนว่าเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะปฏิบัติตน

รุกขมูลเสนาสนัง อยู่รุกขมูล อยู่พอสมควรพอดำรงชีวิตเท่านั้นเอง แล้วยังจะตาฝ้าฟางไปกินเหยื่อกับเขา แล้วโลกเขาเป็นเหยื่อ เอาสิ่งนั้นมาล่อกัน นี่ศักยภาพ ต้องทำอย่างนั้นจะมีศักยภาพในสังคม จะเทียมหน้าเทียมตา

..เทียมหน้าเทียมตาก็เลย มีความจำเป็นหรือที่จะต้องไปเทียมหน้าเทียมตาก็เลย? ก็เราจะมาละกิเลส เราจะมาทำลายมัน เราจะหลีกเลี่ยงจากมัน เราจะทำให้มันออกไปจากใจ แล้วจะต้องไปเทียมหน้าเทียมตากับใครอีก

สิ่งที่เทียมหน้าเทียมตา มันก็เทียมหน้ากิเลส เอากิเลสไปเทียมหน้าเทียมตากับกิเลส แล้วเราโกนผม ห่มผ้าเหลือง ห่มผ้ากาสาบัพตฺรเป็นธงชัยของพระอรหันต์ ปฏิญาณตนว่าเป็นนักรบ เป็นพระกรรมฐานเพื่อจะชำระกิเลส แล้วก็เอากิเลสมาแข่งกับโลกเขา แล้วเมื่อไหร่มันจะพอละ

มันไม่มีวันพอหรอก สิ่งที่เราเอากิเลสไปแข่งกับโลก โลกมันเป็นกิเลสอยู่แล้ว ตัดความทะยานอยากเขามีอยู่แล้ว เขาเป็นโลกของเขาอยู่แล้ว

เรื่องของคำว่าโลกๆ โลกๆ เห็นใหม่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง คนเกิดมา มีเชื้ออยู่แล้ว เหมือนคนไข้คนป่วย โลกนี้เป็นคนป่วยทั้งหมด ป่วยด้วยโรคของกิเลส มีกิเลสค้นหาในหัวใจถึงเป็นอวิชชา อวิชชานี้ครอบคลุมจิต จิตนี้พาเกิดมาเป็นสัตว์ เป็นมนุษย์ เป็นเทวดา อินทร์ พรหม โลกพาเกิดคือกิเลสอวิชชาพาเกิด

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันชำระล้างอย่างนี้ละ เราเป็นนักรบ เราเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิญาณตนว่าเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะออกมารบกับกิเลส เราเป็นนักรบ เราปฏิญาณตนตั้งแต่ ออกบวชแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้

อุปัชฌาย์องค์ใด ถ้าไม่บอกกรรมฐาน ๕ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ในอนุโลม ปฏิโลม การพิจารณาย้อนหน้าย้อนหลัง จะบวชเป็นพระไม่ได้ เป็นพระไม่สมบูรณ์

เวลาบวชเณร เณรนี้ถือไตรสรณคมน์ ถือศีล ๑๐ ก็เป็นเณรแล้ว นี่บรรพชาเป็นสามเณร ถ้าอุปสมบท ถ้าไม่บอกกรรมฐาน ๕ เหมือนกับไม่แจกอาวุธใจ เหมือนทหารออกรบแล้วไม่ให้อาวุธออกไปรบ ถ้าทหารออกรบแต่ไปตัวเปล่า รบกับข้าศึกจะเอาอะไรไปรบกับเขา แต่ถ้าทหารออกไปรบ มีอาวุธออกไปรบ

นี่อุปัชฌาย์ให้เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง นี่ให้เรามาแล้ว ให้เราออกรบกับกิเลส ให้เราออกรบกับตัวเราเอง เพราะผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ไม่ต้องไปคูที่ใคร อาบน้ำทุกวัน ชำระล้างอยู่ทุกวันนี้ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง อยู่กับเรา หน้าที่ของพระสงฆ์มันอยู่ที่นี้ อาวุธอยู่ที่นี้ สงครามมันอยู่ที่นี้ ถ้ากลับมาที่นี้ เราปฏิญาณตนอยู่แล้ว สิ่งนี้เป็นงานของสงฆ์ สิ่งนี้เป็นหน้าที่ของเรา หน้าที่ของเราจะชำระกิเลสของเรา ไม่ใช่หน้าที่อย่างอื่นเลย

เราออกรบกัน เวลาเราฉันอาหาร เข้าขึ้นมาต้องออกบิณฑบาต ได้อาหารมา สิ่งที่เราออกไปหา นี่เป็นธรรมะทั้งนั้น สิ่งที่เขาใส่บาตรมานี้มันเป็นอย่างไบบ้าง สิ่งนี้มันจะคงที่อย่างนั้นตลอดไปไหม

คนเรานะมันมีลุ่มๆ ดอนๆ ทั้งเขาทั้งเรา ทั้งใจของเรา สังเกตใจของเราสิ ไม่ต้องดูใครเลย ใจเรานี่ วันนี้คิดอย่างไร ในวันหนึ่งคิดอารมณ์คืออารมณ์ชั่วก็รอบ สิ่งที่ดีคิดดีคิด

ชั่วอยู่ในใจนี้ มันเกิดดั่งอย่างนี้ มันไม่คงที่อย่างนี้ แล้วที่เขาเกิดมาโลกนี้ เขาอยู่ในวงของกิเลส เขาจะเป็นอย่างเราไหม เขายังกว่าเราอีก เพราะเขามีสิ่งเร้ามากกว่าเรา

เราเป็นนักบวช เราอยู่ในอวาส เราอยู่ในขอบเขตของเรา สิ่งที่จะดึงเราออกไปกับโลกมันก็น้อยลง มันยังไม่เสมอภาคเลย มันยังไม่คงที่เลย แล้วเราออกไปบิณฑบาตจะให้มีมันคงที่อย่างนี้ทุกวันมันจะเป็นไปได้อย่างไร มันเป็นไปได้ ถ้าปัญญาเรามีมันจะพิจารณาของมันตลอด ตั้งแต่การดำรงชีวิต ตั้งแต่ตื่นขึ้นมาทำวัตรเช้า นั่งสมาธิภาวนาก่อนออกบิณฑบาต ขณะบิณฑบาตได้สิ่งใดมา มันได้ใช้ปัญญานะ

เพราะอะไร? เพราะชีวิตนี้สั้นนัก เหมือนพยับแดด ร้อยปีพันปีนี่แป๊บเดียว ๒,๕๐๐ ปี ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ว่า ๒,๕๐๐ กว่าปีนี่ เวลาครูบาอาจารย์ของเราตรัสรู้ธรรมขึ้นมา จิตมันราตรีเดียว ราตรีคือมืดกับแจ้ง ไม่มีวัน ไม่มีคืน การนับนี่เป็นสถิติที่เรานับกันไปอย่างนั้นละ ร้อยปีพันปีไม่มีความหมายเลย แล้วชีวิตเราเกิดมานี้ ๑๐๐ ปี

โอกาสของเรา โอกาสที่เกิดมาแล้วพบกับสากะ พบกับสถานที่สงบสงัด ควรกับการประพฤติปฏิบัติ น้อยเนื้อต่ำใจนะ อยากจะพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยากจะเกิดริมแม่น้ำนเรญชรา จะเดินจงกรมที่โคนต้นโพธิ์ ..มันจินตนาการไปอย่างนั้น

ถ้าไปเกิดสมัยพระพุทธเจ้า มันก็เป็นเหมือนในปัจจุบันนี้ มันก็ธาตุ ๔ นี้ ๒๔ ชั่วโมงเหมือนกัน ความเป็นไปเหมือนกัน แล้วถ้าพบตรงนั้นนะ เราเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ไม่รู้

เราเข้าใจนะ ครูบาอาจารย์องค์ใดมีชื่อเสียงมาก เราได้ยินแต่ชื่อ แต่เราไม่รู้จักตัวนะ เราไปเดินชนกับท่าน เรายังไม่รู้เลยว่าองค์นี้ชื่ออะไร นี่ก็เหมือนกัน ที่ว่าอยากเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดินไปสะดุดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่รู้จักว่าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย

เพราะอะไร? เพราะสิ่งที่เป็นคุณธรรมมันเป็นอยู่ในหัวใจ ในหัวใจที่มันเกิดตายเกิดตายอยู่นี้ ในหัวใจที่มันรับสุขรับทุกข์อยู่นี้ แล้วขณะที่ในปัจจุบันนี้ เรามีปัญญาอยู่นี้

เราใคร่ครวญถึงชีวิต คิดถึงธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็มีความระลึกที่อยู่ มันก็เลยอยากจะฟื้นฟูทุกซ์

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

เพราะเราคิดเหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราถึงอยากเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราอ่านพระไตรปิฎก พระไตรปิฎกเป็นคำเทศนาว่าการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เหมือนกับคำพูดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยิ่งอ่านยิ่งอยากพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยิ่งอ่านยิ่งอยากที่จะเห็น ยิ่งอ่านยิ่งอยากที่จะมีความรู้สึกตลอดไป

แต่ถ้าเราจะกำหนดพุทโธ พุทโธ “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” เวลาว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คำว่าเป็นอักษร สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นชื่ออักษร เวลาจิตของเราสงบเข้ามา พุทโธ พุทโธ เห็นไหม นามขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระลึกถึงพุทโธ พุทโธ เวลาจิตสงบเข้าไป

ในพระไตรปิฎกมันเป็นอักษร มันเป็นความรู้สึก เราอ่านในความรู้สึก แต่ขณะที่เราเข้าไปประสบในใจของเรา อันนี้มันเป็นความรู้สึกของเรา ความรู้สึกนี้มันเกิดจากอะไร? เกิดจากจิต จิตเสวยอารมณ์ พอเสวยอารมณ์มันเป็นความรู้สึก ความรู้สึกเป็นรูปธรรม นี่มันเป็นอาการของจิต ไม่ใช่ตัวจิต

ตัวจิตคือตัวพลังงานต่างๆ ตัวพลังงาน ความรู้สึกมันมีสิ่งกระทบ มันถึงมีความรู้สึกออกมา พอมีความรู้สึกออกมามันเสวยเข้าไป เหมือนกับพลังงานคลื่นวิทยุ พอมันใส่รหัสเข้าไป พอเราปล่อยคลื่นเข้าไปจะเห็นว่าดังซ่า พอมีเสียงเข้าไป รหัสมันจะมี

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันสงบเข้ามา พยายามปกติไว้ ถ้าเป็นสมาธิ มันเป็นพลังงาน พอมันไปรับรู้มันก็เป็นเอกัคคตารมณ์ เป็นจิตตั้งมั่น แต่ถ้ามันฟุ้งซ่านออกไปมันก็เป็นในสังขาร ในความคิด ความปรุง ความแต่ง มันก็ฟุ้งซ่านออกไปข้างนอก สิ่งนี้เป็นสัจจะของเขานะ สัจจะของธาตุ ๔ และขันธ ๕

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ที่สิ้นกิเลสแล้วเห็นใหม่ ขันธ ล้วนๆ ขันธที่ไม่มีกิเลส ขันธที่ไม่มีกิเลสมันก็เหมือนกันเสียงที่ธรรมดานี้ เสียงที่เคลื่อนไหว

ไป รูป รส กลิ่น เสียง เป็นธรรมชาติของมัน แต่เราไปรับฟัง เราไปรับรู้ เราไปจับปวดไป กับมัน เราไปจับปวดกิเลสอยู่ตรงนี้ กิเลสคือการจับปวด คือการรับรู้ ความยึดมั่น ความรู้สึกอันนั้น

ความรู้สึกอันนั้นมันเป็นธรรมชาติของมัน จะเป็นธรรมชาติ จะเป็นขั้นชั้นล้วนๆ คือพระอรหันต์เท่านั้น ถ้าพระอรหันต์อุปาทิเสสนิพพาน คือสิ่งนี้มันเป็นธรรมชาติ ล้วนๆ ไม่มีกิเลส ไม่มีสิ่งใดให้ค่าดีและชั่ว มันเป็นธรรมดาของมัน เพียงแต่ครูบาอาจารย์ ท่านมีความเมตตา มีความสงสาร ท่านถึงเอาคุณธรรมของท่าน ความรู้สึกอันนั้น การที่ได้คุณธรรมอันนี้ มันต้องมีวิธีการ

วิธีการคือทำจิตสงบเข้ามา พอจิตสงบเข้ามาแล้ว มันก็วิปัสสนาอย่างไร วิปัสสนา นี้ทำการชำระล้างในหัวใจ มันเข้าใจสัจจะความจริง เห็นไหม สัจจะความจริงของในใจ เรา เพราะใจเราสกปรก ใจเรามันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เวลาว่าโลก โลกของ เขาอยู่ในกองของความโลภ ความโกรธ ความหลง เราเป็นนักรบ เราเป็นสิ่งที่ว่าเราอยู่ใน เขตของอवास เราเป็นสิ่งที่ว่าขอบเขตจากรูป รส กลิ่น เสียง จากภายนอก มันก็มีโลก โกรธ หลง อันละเอียดในใจนี้แหละ

ถ้าวิปัสสนาไป มันวิปัสสนาเข้าไปเฉพาะสิ่งนี้ ความโลภ ความโกรธ ความหลง หลงในอะไร? หลงในที่ว่าอุปชฌาย์ให้มา อารูททั้งนั้น เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เวลา คนตายไปแล้วนะ มันมีแต่ประวัติศาสตร์ คนตายไปแล้ว คนนี้ดีและชั่ว คนตายไปแล้วก็ จบสิ้นกันไปในโลกปัจจุบันนี้ ในสมมุติโลก

แต่สัจจะความจริงในวิภูฏะ คนตายแล้วจิตออกจากร่าง ความดีและความชั่ว พา จิตดวงนี้ไปเสวยบาปกรรม หรือบุญกุศลของเขาตามธรรมชาติของเขา แต่ในปัจจุบันที่ ในสมมุติโลกก็เห็นว่าเขาตายไป พอเห็นเขาตายไปก็นึกว่าจบสิ้นกัน

..ไม่จบหรอก จบไม่ได้ เพราะจิตไม่เคยตาย แต่เพราะด้วยความตาบอดของเราใน สมมุติโลก โลกสมมุติเห็นกันแต่เรื่องของธาตุ ของร่างกาย ไม่เคยเห็นเรื่องของสภาวะ จิตใจ ก็ว่าสิ่งนั้นจบสิ้น แต่มันไม่จบ ไม่จบเพราะว่าจิตนี้มันต้องเสวยสถานะของมัน ตลอดไป

ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามา มันเรื่องของกายกับจิต ถ้าเรื่องของกายกับจิต จิต สภาวะแบบใด ในศาสนาสอนเข้ามาที่นี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ขึ้นมาก็ตรัสรู้ขึ้นมาที่ใจ ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาละความสงบเข้ามา เวลาน้อมไป บุญเพนิวาสนาสุติญาณ ย้อนอดีตชาติไปไม่มีต้น ไม่มีปลาย

ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ระดับไหนนะ เราจะตีความกันไป ปวดหัวเลย เพราะอะไร เพราะขณะที่ว่าในลัทธิต่างๆ เวลาเขาทำความสงบ เข้าฌาน สมาบัตินี้ เวลาตายไปเกิดบนพรหม หรือขึ้นไปอยู่บนพรหม เพราะชีวิตของพรหมมัน นานมาก เวลากลับมานะ ย้อนอดีตชาติมันไปไม่ได้ มันสะดวก พอมันสะดวกนี้ก็เข้าใจว่า โลกนี้มีเฉพาะปัจจุบัน โลกนี้มีเฉพาะตรงนี้ พอตายแล้วก็สูญไป

ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ระดับใด เราก็จะตีความกัน แล้ว ความหมายของเราก็จะเข้าไปที่นั่นเท่านั้นเอง แต่มันอยู่ที่วาสนา ในครั้งพุทธกาลนะ พระอรหันต์แต่ละองค์ บางองค์ระลึกชาติได้ ๕ ชาติ ๑๐ ชาติ ๑๐๐ ชาติ ๑,๐๐๐ ชาติ ๑๐,๐๐๐ ชาติ ๑๐๐,๐๐๐ ชาติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านับไม่ได้ ไม่มีต้น ไม่มีปลาย ไม่มีที่ สิ้นสุดเลย มันไปได้ตลอดเลย เพราะอะไร? มันเกิดมาอย่างใด มันเป็นสภาวะแบบใดเห็น ไหม

เวลามันย้อนไป ถึงบอกว่าสิ่งที่มีอยู่ สิ่งที่ยินตนาการยังมีอยู่ สิ่งที่มีความเป็นไป เห็นไหม จินตมยปัญญา แล้วถ้าเกิดมีกิเลสมันใสเข้าไปในจินตนาการ มันจะเห็นสภาวะ ใด ความจินตนาการไม่ใช่ความจริง แต่ถ้าเป็นภวานามยปัญญาเห็นไหม จินตมยปัญญา จินตนาการสภาวะแบบนั้น แล้วใช้ปัญญาใคร่ครวญไป ความจินตนาการอย่างนั้นมันมี อะไรบวกเข้าไป

แต่ถ้าเป็นสัจจะความจริง จินตนาการเท่าไรมันก็ปกเข้าไป ปอกเข้าไป ปอกจิต ใจ ปอกความรู้สึก ปอกความยึดมั่นถือมั่นของใจ ปอกออกไปเรื่อยๆ ปอกออกไป ใช้ ปัญญาปอกออกไปเรื่อยๆ พอปอกออกไปเรื่อยๆ ความรู้จริงรู้แจ้งมันจะออกมา

ความสัจจะรู้แจ้ง ความรู้แจ้งของเรา รู้แจ้งในอะไร? รู้แจ้งในชั่วหัวใจ รู้แจ้งสิ่งที่ เป็นความดังเลสงสัย รู้แจ้งสิ่งที่จิตมันมีความรู้สึกที่หมักหมมอยู่ที่นี่ โลกคือทำกันไม่เป็น

ในศาสนาอื่นๆ ไม่มี ศาสนาอื่นๆ เห็นใหม่ มีบาป มีกรรม ตายแล้วค่อยไปอยู่กับพระเจ้า ไปอยู่กับอะไร นี่มันมีอยู่ มันสิ้นไม่ได้!

แต่ในศาสนาพุทธเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกนิพพาน สะอาดได้ บริสุทธิ์ได้ ความสะอาดบริสุทธิ์ๆ ที่ไหน บริสุทธิ์ต่างๆ เห็นใหม่ ค่าบริสุทธิ์ ทองคำยัง ๕๕.๕ ไม่มีอะไรบริสุทธิ์ ในโลกนี้ไม่มีสิ่งใด ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่มี!

เว้นไว้แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่บริสุทธิ์มันขาดไม่ได้! ไม่บริสุทธิ์จิตมันบริสุทธิ์ไม่ได้ ถึงความบริสุทธิ์ของจิตมันย้อนกลับมาที่นี้ไง ถ้าบริสุทธิ์บริสุทธิ์ของใคร?

อำนาจวาสนานะ สิ่งที่ว่ามรรคญาณ เวลามรรคญาณมันเกิด เด็กๆ ก็ไปอย่างหนึ่ง อำนาจวาสนาของเด็กๆ มันความเข้าใจครบ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ของเด็กๆ มันก็ได้ของเด็กๆ เห็นใหม่

ถ้าของผู้ใหญ่ล่ะ? ของผู้ที่มีศักยภาพ นี่ผู้ที่มีศักยภาพ ผู้ที่มีปัญญามาก ความรู้เล็กน้อยจะแก้กิเลสนี้ไม่ได้ จะต้องใช้ความรู้มหาศาลเลย เวลาเข้าชำระกิเลสแล้วก็เป็นผู้มีอำนาจวาสนา เพราะมันแจกแจงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกมาเพื่อแผ่เราอยู่นี่ไง

ถ้าพวกเรามีสิ่งที่ว่ามันเป็นความลึกลับ มันเป็นธรรมเหนือโลก แล้วเอาธรรมเหนือโลกนี้มาเจือจานพวกเรา แต่พวกเรานี้มันเป็นธรรมในโลกนะ

ธรรมในโลกเห็นใหม่ ต้องเป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้ ต้องเป็นสิ่งที่เอามาการันได้ สิ่งที่พิสูจน์ได้ พิสูจน์ได้แบบคนที่รู้จริงเท่านั้น ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้รู้จริงกับผู้รู้จริงนี้พิสูจน์ได้ เพราะมันเหมือนกัน อริยสัจอันเดียวกัน เพียงแต่ที่อำนาจวาสนาต่างกัน การต่างกันนี้ต่างกันด้วยอำนาจวาสนา

นี่การประพฤติปฏิบัติเราถึงไม่ต้องเอาทฤษฎี เอาแง่มุมของหมู่คณะมาเป็นประเด็นว่าต้องทำอย่างนั้น เพียงแต่เอามาเป็นตัวอย่างได้ สิ่งที่เราซุ่มมสากัจฉา เอามาเป็นคติว่าหมู่คณะทำแล้วอย่างนี้ ได้อย่างนี้ หมู่คณะทำอย่างนี้ ได้อย่างนี้

เหมือนอาหารเลย เวลาแต่ละภาคมาเจอกัน อาหารของภาคใต้ สิ่งนี้อร่อยที่สุด สะดอดีที่สุด อาหารของภาคอีสาน ส้มตำดีที่สุด อาหารของภาคเหนือ เห็นไหม สิ่งใดดี ที่สุด สิ่งนั้นเราเอามาคุยกัน แล้วเราทำ เหมือนเราประกอบอาหาร เราประกอบขึ้นมาแล้ว ไม่อร่อยเลย เพราะอะไร? เพราะหนึ่งเราประกอบไม่เป็น ประกอบแล้วไม่สมส่วนของ มัน แล้วจริตนิสัยตั้งแต่เด็กมา เราเคยชินกับอาหารประจำท้องถิ่นเรา สิ่งใดที่อาหารเคย ลิ่นเราสิ่งนั้นจะอร่อยมาก อาหารต่างถิ่น อร่อยของเขา เรากินได้เป็นครั้งเป็นคราว จะให้ เรากินอาหารอย่างนั้นตลอดไป เราคงอกแตกตายแน่เลย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาประพฤติปฏิบัติ มันเป็นสมบัติของหมู่คณะ หมู่คณะเขาทำ อย่างนี้ แล้วได้ประโยชน์อย่างนั้น เราฟังไว้เป็นคติ แล้วเอามาใช้เป็นบางโอกาส เป็น อุบาย เวลาจิตของเรามันเบื่อง่าย มันขี้คร้าน มันไม่อยากทำงาน เอาสิ่งนี้มากระตุ้นมัน กระตุ้นให้จิตมันได้แสดงตัวออกมา ให้มันใคร่ครวญออกมา โรคภัยไข้เจ็บนะ เวลาเรา ไปหาหมอ หมอก็ต้องวิเคราะห์โรค ว่าคนๆ นี้เป็นโรคอะไร แล้วจะรักษาด้วยยาอะไร

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งใดเราต้องให้จิตแสดงตัวออกมา เห็นไหม โทสจริต โมหจริต โลภจริต จิตนี้มันต่างกัน ถ้าจริตต่างกัน การแสดงตัว การรักษาโรคก็ต่างกัน ถ้าเป็น โลกะ ความโลภ ความหลง สิ่งนี้มันต้องใช้ปัญญา ถ้าเป็นโทสจริตต้องใช้เมตตา สิ่งต่างๆ มันมีการแก้กัน แก้สิ่งที่ตรงกับโรค ถ้าแก้สิ่งที่ตรงกับโรค โรคก็หายได้

ถ้าเราไม่แก้สิ่งที่ตรงกับโรค เราทำของเราไป ทำไมหมู่คณะปฏิบัติแล้วได้ผล ปฏิบัติแล้วมีความร่มเย็นเป็นสุข ของเราปฏิบัติแล้วทำไมไม่ได้ผล ไม่เป็นผล แล้วเราก้ ไปคอยแต่ฟังของเขา แล้วก็เอาของเขามา เหมือนกับไปดูบัญชีของหมู่คณะไง คนนี้ เขาทำได้ อย่างนั้น เขามีบัญชีอย่างนั้น ไปดูแต่บัญชีเขานะ แต่บัญชีของเรา เราไม่เติม บัญชีเราเลย คือเราต้องเติมบัญชีเรา หมายถึงว่าสติต้องอยู่ที่ใจ ปัญญาต้องอยู่ที่เรา พุทโธ ต้องอยู่ที่ใจ บัญชีคือความรู้สึก บัญชีคือภวาสวะ คือตัวภพ คือตัวใจ ถ้าจิตสงบเข้ามา บัญชีมันอยู่ที่นี้

ถ้าอยู่ที่นี้ จิตของเราก็อยู่ที่นี้ เราต้องทำใจของเรา สิ่งใดฟังไว้ เวลาธรรมสภาัจฉา เป็นคติเตือนใจ ฟังไว้.. แล้ววาง เวลาเข้าทางจงกรมนะ ให้เป็นปัจจุบัน เรากำหนดของเรา

เราเอาอันนี้เป็นที่ตั้ง แล้วเราใคร่ครวญของเราเข้าไป ถ้ามันเป็นประโยชน์นะ จิตมันสงบ
ได้

การพิสูจน์ การปฏิบัตินี้ ถ้ามันเป็นความสะดวกสบาย ความว่าง สิ่งนั้นตรงทาง
กับเรา ถ้ามันไม่ว่าง เรากำหนดพุทโธให้ถี่เลย หรือไม่ก็ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ หมุนให้
เต็มที่เลย เพราะสิ่งนี้ถ้าไม่มีพื้นฐาน ไม่มีความอึดใจ วิปัสสนาไม่ได้ ถ้าวิปัสสนาไปมัน
เป็นสัญญาหมด เป็นสัญญา ความคิด ความปรุง ความแต่ง นี่จินตนาการ

สิ่งที่จินตนาการมันไปเอาสิ่งที่มีอยู่แล้วในโลกมาเป็นของเรา มาเป็นของเรา มันก็
เหมือนเราไปกล่าวต่อว่าเรามีสัญชาตินั้น สัญชาตินี้ ทั่วๆ ที่เราเป็นสัญชาติไทย เราเป็นคน
ไทย เราอยู่ในประเทศไทย ถ้าเรามีสัญชาติไทย เราจะขึ้นไปที่ว่าการอำเภอ จะไปสิ่งใด
จะติดต่อสถานที่ราชการสิ่งใดๆ เราขึ้นบัตรเราได้ตลอดเวลาเลย แต่ถ้าเราจะขึ้นบัตรของ
เราจากต่างประเทศ เป็นไปไม่ได้หรอก

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นไปของเขา สิ่งที่ไม่เป็นไปของเรา สิ่งที่เป็นไปของเรามัน
อยู่ที่ความรู้สึกของเรา คุณสิ คำว่าชาติไทย เราคิดสิ จิตของเรามันกว้างขวางยิ่งกว่าประเทศ
ไทยนะ จิตของเรามันเป็นจักรวาลเลย คิดถึงดวงดาวสิ คิดถึงทุกอย่าง มันเป็นไปหมดเลย
มันไปได้กว้างขวางมหาศาล แล้วเวลาชำระกิเลสสิ้นไปแล้ว จิตนี้กว้างขวางมาก
ความรู้สึกของมันจะไปทั่วจักรวาล มันเป็นไปได้หมดเลย นี่ความรู้สึกนี้มันถึงสุดยอด
มาก

ถ้าวิมุตติสุขเกิดขึ้นมาจากใจดวงนี้ วิมุตติสุขที่ไหน วิมุตติสุขขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า วิมุตติสุขของครูบาอาจารย์ นั่นเป็นของท่านนะ! เราก็ไม่ต้องการอีกล่ะ
เพราะไม่ใช่ของเรา เพราะวิมุตติสุขข้างนอกเหมือนเราไปคุณสมบัติของคนอื่น ไปคุณสมบัติ
ของเศรษฐี มหาเศรษฐี บัญชีเขามหาศาลเลย แต่บัญชีเราตัวแดงนี้ มันทำกันไม่ได้หรอก
แต่ทางโลกเขายังโอนได้ ยังผ่อนผันกันได้

แต่ทางธรรม ทางการปฏิบัติ ไม่ได้ ไม่ได้เพราะอะไร? เพราะมันเข้ามาไม่ได้
กรรมใครกรรมมัน การกระทำของมันเห็นไหม เราถึงต้องบัญญัติของเรา เราถึงต้อง
ย้อนกลับมาที่เร ถ้ามันกลับมาที่นี้ มันถึงเป็นความมหัศจรรย์

เวลาจิตมันปล่อยวาง จิตที่มันพ้นจากกิเลสแล้วจักรวาลนี้สู้ไม่ได้ มันกว้างขวางมาก อะไรจะบรรจุได้ตลอดเวลา จะไม่มีสิ่งใดเข้าไปกระทบกระเทือนกับใจดวงนี้ได้เลย คุณดูสิ ดูอากาศ อากาศจะมีความรู้สึกอะไรกับสิ่งใด เวลาลมพัดมาจะมีความรุ่มเย็นเป็นสุข มีความสุขมาก สิ่งใดจะไปกระทบมันได้ เห็นไหม มันไม่มีชีวิต มันไม่มีความรู้สึกใจ

แต่จิตมันมีความรู้สึกนะ นิพพานมีความรู้สึก ความสุขอันนี้มีความรู้สึก มันมีเจ้าของ มันเป็นสิ่งที่มีความรู้สึก มันจะมีความสุขได้ เพราะลมมันไม่มีความสุข วัตถุไม่มีความสุข นิพพานไม่ได้อยู่บนฟ้า บนอากาศ บนต่างๆ นิพพานอยู่ที่ใจของเรา แต่ปัจจุบันนี้มันโดนอวิชชาปกคลุมอยู่ แล้วเราไปโอ้อ่าโดยกิเลส ให้กิเลสมันพาโอ้อ่าออกไป เพื่อต้องการให้สังคมเขายอมรับ ให้สังคมเขาเห็นว่าเรามีศักยภาพ สิ่งนี้ไม่มีความหมายเลยนะ

คุณดูสิ ไปฉัตร สมัยพุทธกาล ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เทศน์ว่าการสั่งสอนลูกศิษย์เป็น ๔๐๐ - ๕๐๐ ไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอก “โบลานเปล่า โบลานเปล่า” เห็นไหม ความโอ้อ่าของโลก ขณะที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังบอกเลย สิ่งที่ว่าไปไหนมีหมู่คณะตามไป ๕๐๐ ท่านยังบอกว่า “โบลานเปล่า” ไร้สาระ!

แต่ขณะที่พระเรวัตตะ อยู่ในป่า พระเรวัตตะเป็นน้องชายของพระสารีบุตร เป็นพระอรหันต์ ชอบอยู่ในป่ามาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกไปเยี่ยม เอาภิกษุออกไปหาพระเรวัตตะ เห็นไหม อยู่ป่าอยู่เขา อยู่ในที่สงบสงัด โอ้อ่ามาก เพราะกรรมมันโอ้อ่าในใจใจ ถ้ามีกรรมอยู่ที่ไหน มันโอ้อ่าไปหมดเลย

เวลาหลวงปู่มั่นอยู่เชียงใหม่ อยู่สกลฯ เทวดามาฟังธรรมตลอด มีเทวดา มีพรหม มาฟังธรรมตลอด แล้วมนุษย์รู้เรื่องด้วยอะไร มนุษย์ไม่รู้เรื่องอะไรเลย มนุษย์เห็นแต่ว่าต้องโอ้อ่าอย่างนั้น มันมีมนุษย์ที่ว่ามีความเห็นที่ถูกต้อง คือเข้าใจสัจจะความจริง ธรรมคืออะไร ถ้ามนุษย์ที่เข้าใจเรื่องธรรม เวลาครูบาอาจารย์แสดงธรรม มันสะท้อนหัวใจเขา

เวลาเราบวช อุปัชฌาย์ต้องให้เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ มันสะท้อนใจใจ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ขณะที่เรายกขึ้นวิปัสสนาเป็นพระโสดาบัน จะเห็นสภาวะของกาย

เห็นหนังมันแปรสภาพ มันเปื่อยเน่าไป เวลาพิจารณาตัดขาด ให้กายขาดออกไป ตัดแขน ตัดขา ผ่าซีก ร่างกายนี้ผ่าออกมา เห็นสภาวะความเป็นไป

ผ่านะ.. ผ่าด้วยพลังของจิต จิตมีกำลัง เวลาตั้งกายได้แล้วผ่าออก จิตแยกออกจากกัน พอแยกออกจากกันแล้ววิปัสสนาไป ถ้าวิปัสสนาไปจะกินคู่สภาพเดิมของเขา มันจะย่อยสลาย มันจะเน่าจะเปื่อย อยู่ที่อำนาจวาสนาของใคร เห็นไหม มันเป็นสภาวะอีกแบบหนึ่ง นี่เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ในชั้นของโสดาบัน นี่สภาวะเห็นกาย เห็นกายบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า มันจะสลดสังเวช จิตจะสลดสังเวชมาก

สลดสังเวชเพราะอะไร? เพราะเราศึกษาธรรมมามาก เราพยายามแสวงหากิเลสว่า กิเลสอยู่ที่ไหน อยากชำระกิเลส เหมือนหอมเลย หอมว่าคนๆ นี้เป็นโรคอะไร ถ้าเราวิเคราะห์โรคถูกต้อง เรายรักษาแล้วเราจะหาย

นี่ก็เหมือนกัน เราวิปัสสนาเราว่าจะเห็นกาย กายนอก ดูกายมาตลอด กายนี้ ลูกตาตาเนื้อนี้เห็นมาตลอดเลย ยิ่งเห็นมันยังมีทัศนหาความทะยานอยาก

แต่ถ้าตาของใจเห็น มันจะเริ่มเห็นสภาวะนั้น มันสลดสังเวช สลดยังงัย มันสังเวชจริงๆ นะ เพราะมันเห็นจริง ขณะที่ใจมันเห็นจริง เห็นเพราะตาของใจมันเห็นในปัจจุบันธรรม มันไม่มีมายา ถ้าเห็นด้วยตาเนื้อมันมีมายา มายาตรงไหน? ขณะที่จิตมันส่งพลังงานมาถึงอายตนะ ถึงตานี้ตรงจอภาพของตาแล้วออกไปข้างนอก ช่องว่างตรงนี้ก็กิเลสมันมีความพอใจ คนนี้สวย คนนี้ดี คนนี้ชั่ว เห็นไหม กิเลสมันสลด

แต่ขณะที่เป็นปัจจุบันธรรม จิตมันสงบ กิเลสมันสลดไม่ได้ กิเลสมันจะสลดว่าตรงนี้เป็นยังงัย ไม่ได้ มันเป็นสัจจะความจริง เวลาจิตมันเห็นแปรสภาพ ถ้าจิตมันวิภาคแล้วแปร พับ พับ มันจะแยกออกไปตามความเห็น มันไม่มีจี จี้โลก จี้โครธ จี้หลง เข้ามา สลดความเห็นระหว่างจิตกับขันธ์ ระหว่างจิตกับสัญญา สิ่งที่มีมันเป็นปัญญา ปัญญาเกิดจากจิต ปัญญาอย่างนี้ออกไปวิปัสสนามันจะเป็นสัจจะความจริงของมัน เพราะมันเป็นปัจจุบันธรรม มันเห็นธรรมตามความเป็นจริง มันเห็นสภาวะนั้นมันสลดสังเวชงัย นี่ธรรมสังเวช

พอกรรมสังเวชเกิดบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า สลดมาก จิตนี้เบามาก นีมันปล่อยไป
นี่เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ชั้นของโศดาบัน!

เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ชั้นของสภิกาคามี! วิปัสสนาไป วิปัสสนาไปมันแยก
กลับคืนสู่สภาพเดิมของมัน เป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ พื้บ พื้บ พื้บ โอ๊ะ เป็นอย่างนี้
เป็นอย่างนี้ มันยิ่งสลดสังเวชมากเข้าไปใหญ่ สลดมาก สลดเพราะอะไร? เพราะเราไป
หลงมัน เราไปตื่นเต้นกับมัน ทุกคนเกิดมาในร่างกาย ยึดมันถือมันของเรา..ของเรา..ของ
เรา.. แล้วก็ศกยภาพมันก็จะมาหุนเราๆ มันจะไปหุนอะไรกับร่างกายนี้

เวลาคนตายแล้ว ๗ วันก็เนา ไม่มีใครเอานะ ซากศพตายในบ้านใคร เขาไม่เก็บไว้
หรือก เขาเอาไปวัดไปวาไปเผาถันนะ ไม่มีใครเก็บซากศพไว้วะ แต่เราก็ไปหาสิ่งนั้นมา
สนอง ห้องนอนก็ต้องเป็นอย่างนั้น ห้องส้วมต้องเป็นทองคำ จะไปสนองแต่ธาตุ ๔ ไง

แต่เวลาวิปัสสนากายไป มันเคยเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ มันกลับสู่สภาพ
เดิมของมัน เห็นไหม มันแปรสภาพ จิตนี้สังเวช สังเวช มันละเอียดเข้ามา เวลามันสังเวช
บ่อยครั้งเข้า มันปล่อย นี่เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ชั้นของสภิกาคามี

เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ชั้นของอนาคามี! มันเป็นกามราคะแล้ว สิ่งที่มีมันเป็น
กามราคะ เวลาเราพิจารณาไปมันเป็นอสุภะ มันเป็นสิ่งที่ว่าสกปรกโสโครก สกปรก
โสโครกเพราะอะไร? เพราะจิตมันละเอียดเข้าไป ร่างกายเห็นเข้าไป สิ่งที่เป็นอาวุธมันจะ
ละเอียดมาก

ถ้าใครเห็นชั้นอนาคามีนะ เห็นกายชั้นอนาคามีมันจะเป็นสภาวะของมันที่ว่า มัน
จะสะท้อนถึงหัวใจ เพราะว่าสิ่งนี้มันเป็นขั้วบวกขั้วลบแล้ว ขั้วบวกขั้วลบเพราะอะไร?
เพราะจิตมันสปาร์ค เวลาขั้วบวกขั้วลบมันจะสปาร์คกัน มันจะเป็นความรู้สึกออกไป
เวลาจิตลอกกายหญิง กายชาย มันจะมีความสัมพันธ์กัน มันจะเป็นความ
กระทบกระเทือนต่อกัน มันเป็นความกระทบกระเทือนต่อกันนะ ทั้งๆ ที่จิตนี้ไม่มี จิตที่
เป็นหญิงเป็นชายไม่มี

จิตนี้เห็นไหม นางอุบลวรรณาเป็นภิกษุณี เป็นพระอรหันต์ พระสารีบุตรเป็นพระ
อรหันต์ เป็นพระอรหันต์จิตเสมอกัน จิตนี้ไม่มีหญิงไม่มีชาย แต่ขณะที่เสวยภพ เกิดมา

เป็นหญิงเป็นชาย พอเป็นหญิงเป็นชาย ความรู้สึกของหญิงและชายมันกระทบกระเทือนกัน สิ่งที่กระทบกระเทือนกัน เวลาเข้าไปเจอสภาวะแบบนี้ มันเป็นขั้นของกามไป

ถ้าขั้นของกาม ทัศนวิสัยมันสงบเข้ามาเห็นสภาวะ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ก็แล้วแต่ มันวิปัสสนาไป มันจะยิ้ม มันจะเปื่อย มันจะเน่าขนาดไหน เห็นขนาดไหนมันก็ปล่อย ปล่อย ปล่อยนั่นมันหลอกนะ หลอกกว่าเราเป็นไป นี่เวลาเห็นภายในขั้นของอนาคามี มันละเอียดลึกซึ้งมาก เพราะมันเป็นมหาสติ มหาปัญญา การมีสติปัญญานี้ย้อนกลับมา ก็ย้อนกลับมาถึงความเป็นไป มันวิปัสสนาแล้วมันจะปล่อยไปบ่อยครั้ง บ่อยครั้งเข้า ก็เลสมันคอยสอดเห็นไหม คอยสอด

ขณะที่เราบอกว่า เราเห็นกายภายนอก ก็เลสมันสอดไม่เป็นปัจจุบัน ในโลก ความโกรธ ความหลง คนนี้สวย คนนี้ไม่ดี อันนั้นขณะที่มันเป็นปุถุชน แต่ขณะที่เราวิปัสสนาเข้าไปนี่ ชั้นโสดาบันผ่าน ชั้นสกิทาคามีผ่าน แล้วขั้นอนาคามีนี้ มันจะเอาอะไรมาสอดอีกล่ะ

กิเลสอย่างละเอียดคนละ กิเลสนี้มันมีปุ่ มีย่า มีหลาน มีเหลน กิเลสมีขั้นมีตอนของมันนะ แต่เราเข้าใจว่ากิเลสมันก็มีคนเดียว กิเลสก็คือกิเลส ฆ่ากิเลสตายแล้วก็จบ! นั่นมันเป็นความเห็นของโลก

ถ้าในการปฏิบัติมันเป็นโคตร เป็นซัด เป็นแซ่ของมัน โคตรของมัน มันมีปุ่ มีย่า มีพ่อ มีแม่ มีลูก มีหลาน มันก็มีละเอียดหยาบต่างกันมา พอต่างกันมาวิปัสสนาเข้าไป มันก็ละเอียดเข้าไป จากลูกหลานเราก็อ้อมัน จากลูกก็ฆ่า ก็ไปเจอพ่อแม่ เจอพ่อแม่นี้ร้ายกาจ

พ่อกับแม่นี้ขั้นของกามราคะ เป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นแม่ทัพ เป็นนายกอง เป็นสิ่งที่สั่งกองทัพออกไปประจัญบานกับวัฏฏะ พญามารอาศัยสิ่งนี้ออกวัฏฏะ แล้วเราต่อสู้ไปกับมัน สติปัญญามันก็ไล่ต้อนเข้ามา ไล่ต้อนเข้ามา กิเลสละเอียดมันก็เข้าสอด นี่เป็นธรรม นี่เป็นธรรม

มันเอาความดีเข้ามาหลอกนะ เวลาหยาบๆ มันก็เอากิเลสอย่างหยาบๆ มาหลอก เวลาเราวิปัสสนาเข้าไป คุณธรรมสูงไป หัวใจสูงไป มันเอาความดีมาหลอกนะ สิ่งนี้เป็น

ธรรม สิ่งนี้เป็นคุณธรรมของเรา สิ่งนี้มันเป็นความปล่อย่าง กิเลสทั้งนั้น! กิเลสทั้งนั้นเลย เพราะอะไร? เพราะมันหลอกเรา ไม่ใช่ความจริง

ใครเป็นคนเห็น? ใครเป็นคนวิปัสสนา? ใครเป็นคนฆ่ากิเลส ใครเป็นคนแยกแยะว่าสิ่งใดเป็นกามราคะ สิ่งใดเป็นจิต ใครเป็นปฏิฆะ ความพอใจ ความเป็นไปของจิตมันอยู่ตรงไหน มันไม่มีอะไรเลย วิปัสสนาไปก็ย้อนกลับมาถึงจิต แล้วมันก็มาสรุปเอาว่าสิ่งนี้เป็นธรรม

เวลากิเลสมันหลอกนะ มันเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาหลอก มันไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงมันจะเห็นความจริงของมัน เวลาเป็นกิเลส มันก็เป็นกิเลสอย่างหนึ่ง กิเลสอย่างหยาบ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ก็เอาความโลภ ความโกรธ ความหลง มาฆ่ากัน แล้วเราพยายามเอาชนะกิเลสของเรา

เราพยายามวิปัสสนาของเรา เราว่าเรานี่เป็นนักรบ เราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติธรรม อันนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็เอาธรรมมาหลอกเรา เอาธรรมมาสวมเขาให้เรา ให้ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม ก็เอาตามกิเลสไป มันก็ไปนอนจมอยู่ในกามราคะนั่นล่ะ มันจะปล่อยกามราคะไปไหน

นี่ที่ว่ากิเลสมันละเอียด มันละเอียดอย่างนี้ไง ละเอียดว่ามันเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาหลอกเรา มันถึงเป็นอุปกิเลส กิเลสอันละเอียดไง แต่เราที่ไม่เข้าใจ ถ้าไม่ปฏิบัติจะไม่เข้าใจเลย แล้วถ้าไม่มีครูบาอาจารย์มาชี้แนะ ก็ไม่เข้าใจเลย

เวลาศึกษาธรรม เวลาทางตำราเข้ามา เหมือนกัน เหมือนกัน เหมือนกัน นี่พระพุทธเจ้าบอกอย่างนี้ เป็นเหมือนกัน เหมือนกัน กิเลสข้างในก็หลอก กิเลสข้างนอกก็หลอก แล้วเราก็เชื่อมั่น แล้วไหนว่าเป็นนักรบไง ไหนว่าเป็นผู้ปฏิบัติธรรมไง ไหนว่ามีคุณธรรมไง คุณธรรมของเราหรือ? คุณธรรมของกิเลสทั้งนั้นเลย

ถ้าอย่างนี้ต้องมีครูบาอาจารย์ชี้แนะไง ครูบาอาจารย์สำคัญตรงนี้ ถ้าครูบาอาจารย์ไม่เคยผ่านเหตุการณ์เฉพาะหน้าอย่างนี้มา จะไม่เข้าใจหรือว่ากิเลสมันหลอกอย่างไร

แต่ถ้าครูบาอาจารย์ท่านเคยผ่านกามราคะ! เห็นกามราคะนะ นางตัณหา นางอรติ มันพลิกแพลงอย่างไร มันหลอกดวงใจของเราอย่างไร คนอื่นจะรู้หรือไม่รู้ นั่นมันเป็น

เรื่องของโลกนะ เรื่องของโลก โลกนี้คือหมู่สัตว์ โลกนี้ร้อนอยู่เป็นนิจ โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ โลกนี้เป็นเรื่องของเขาเลย

แต่เรื่องของธรรมมันคือเรื่องหัวใจของเรา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมของเราก็คือธรรมของเรา ถ้าเรารู้ขึ้นมาก็เป็นธรรมของเรา ถ้าเราไม่รู้ขึ้นมาเราก็โดนกิเลสหลอก แล้วปฏิบัติไป มีบุญกุศลขนาดไหนมันก็ไปเกิดตายเกิดตายตามอำนาจของอวิชชาที่มันมีอยู่ในหัวใจ

แต่ไปถึงที่สุด ถ้ามันมีอำนาจวาสนามันย้อนกลับมาวิปัสสนา ถ้าไม่มีเหตุมีผลจะซ้ำ จะย้อนหา เห็นไหม เวลาผ้าเราสกปรก ผ้าเราซักแล้วก็สะอาด เราก็เก็บไว้ในตู้ ในหีบของเรา ถ้าเราเก็บไว้ในตู้ ในหีบของเรา ในตู้ ในหีบมันมีผ้าไหม ผ้าสะอาดเป็นผ้าหรือเปล่า ผ้าสกปรกมันก็สกปรก มันก็มึกลื่น มันก็ว่าสิ่งนี้สกปรก แล้วผ้าสะอาดละ ผ้าสะอาดมันก็เป็นผ้าสะอาด มันก็มีผ้าสะอาดอยู่เหมือนกัน แล้วผ้านี้มันทำลายตัวมันเมื่อไหร่ มันได้สะอาดอะไรออกไป สิ่งที่สกปรกเวลาสะอาดสิ่งสกปรก แล้วสิ่งที่สะอาดมันสะอาดหรือเปล่า

ในเมื่อมีตัวมีตน มีความเป็นไป กิเลสมันก็มีอยู่วันยังค้ำนั้นแหละ นี่วิปัสสนาซ้ำแล้วซ้ำเล่านี้ สิ่งใดที่หลอกเราไม่ได้ ที่สุดแล้วมันคืนมาที่ใจ แล้วขาดลงที่ใจ พอขาดลงที่ใจ ใจนี้สะอาดจากกามราคะเพราะอะไร เพราะมันเป็นข้อมูล เหมือนสิ่งสกปรกอยู่กับผ้า แล้วเราซักผ้ามัน ความสกปรก สิ่งที่เป็นความสกปรกในผ้ามันก็ต้องหลุดออกไป คลายออกไป จางออกไป แล้วซักจนสะอาดขึ้นมา สะอาดขึ้นมาขนาด! นี่กายขึ้นกามราคะ เกสา โลมา นขา ทนต์ตาตโจ ขึ้นกามราคะ

แล้วขั้นสุดท้ายละ กายนี้ละเอียดมาก สิ่งละเอียดเพราะอะไร เราจะเอาอะไรไปซักมัน สิ่งซักมัน เราต้องมีผ้า เราต้องมีภาชนะ เราต้องซักมัน แต่สิ่งที่มีภาชนะ มันก็เป็นการส่งออกแล้ว

ตัวจิต ตัวอวิชชา คุณิ จิตเดิมแท้ที่ส่องใส ส่องใสเอาอะไรไปชำระมัน ถ้าสิ่งนี้ชำระ มันเป็นปัญญาของโลก มันเป็นปัญญาอย่างหยาบ ปัญญาอย่างละเอียดเป็นปัญญาซึมซับ มันเป็นปัญญาอัตโนมัติ สิ่งที่ว่าสะอาด แม้แต่ผ้าที่สะอาดเราก็ทิ้งมาแล้ว แล้วคน

ทิ้งมาใครล่ะ? สิ่งที่ยิ่งมานะใคร? แล้วที่ยิ่งมา ที่รู้อยู่นี้ ใคร? เวลาว่านิพพานนี้เป็นความว่าง นิพพานนี้เป็นความว่าง ใครไปบอกนิพพาน?

สิ่งนี้มันอยู่ที่ใจของเรา นี่ตัววิชา อวิชชาที่ละเอียดมากนะ ละเอียดจริงๆ เพราะคำว่าละเอียด โลกก็ยิ่งว่ากันเลย รูปธรรม นามธรรม ถ้ารูปธรรมจับต้องได้ นามธรรมจับต้องไม่ได้ เวลามีคนจินตนาการความคิดยังไม่เชื่อกัน แต่ในการประพฤติปฏิบัติมันยิ่งกว่าจินตนาการอีก เพราะจินตนาการฆ่ากิเลสไม่ได้

จินตมยปัญญาฆ่ากิเลสไม่ได้ ภาวนามยปัญญาฆ่ากิเลส แล้วภาวนามยปัญญาที่ว่าฆ่ากิเลสนี้ ถ้ากิเลสนำมาใช้ สิ่งที่ยึดมั่นหลอกใช้มันว่าเป็นธรรม เป็นธรรมนี้ ภาวนาของใคร? ถ้าเป็นภาวนาของกิเลสมันเป็นอุปกิเลส มันแก้กิเลสไม่ได้เลย เพราะ! เพราะมันไม่มีอะไรหลุดออกไปจากใจ ขณะที่มันกำลังอยู่มันก็กดกิเลสไว้ เวลาจิตมันเสื่อมกิเลส มันแสดงตัวนะ นี่พระที่สึกออกไปอย่างนี้มหาศาลเลย

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแล้วล้มลุกคลุกคลานก็ตรงนี้ไง ตรงที่ไปไม่ถึงจุดหมาย ได้แต่พยายามต่อสู้ แล้วกิเลสสงบตัวลงเฉยๆ แล้วพอกิเลสมันตื่นขึ้นมาซะ ล้มลุกคลุกคลานเลย นี่คือตกนะ โลกนี่คือตก เวลาจิตมันสงบเข้ามา มันไล่ต้อนเข้าไป สิ่งที่เป็นนามธรรม ใจ รูปธรรมเขาเห็นกันได้ แล้วก็รูปธรรมนี้สื่อกันได้

แต่ที่เป็นนามธรรม ขณะที่เป็นนามธรรม เป้าหมายที่หายบ เราชำระสิ่งที่หายบออกไปเป็นขั้นเป็นตอน พอสิ่งที่หายบออกไป สิ่งที่ยหายบๆ เรายังคุยกันรู้เรื่อง พอสิ่งที่ละเอียดเหมือนกับเราไปคุยกับนักวิชาการที่มีความรู้มาก นักวิชาการเขาพูดถึงสิ่งที่เป็นสุดยอดของเขาเราฟังแล้วงงนะ เราไม่รู้หรอก

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งทีละเอียดเข้าไป เพราะเราจินตนาการไม่ถึง ธรรมะนี้จินตนาการไม่ได้ การจินตนาการเข้าถึงธรรมะไม่ได้ แล้วธรรมะจริงๆ พุดออกมา เราคิดด้วยการจินตนาการ มันเข้ากันได้ไหม มันเข้ากันไม่ได้หรอก มันเข้ากับสิ่งนั้นไม่ได้ ขณะเข้ายังเข้าไม่ได้เลย แล้วเราจะเอาอาวุธไปชำระมัน มันจะเข้าไปได้อย่างไร มันก็หัวปั่น โคนหลอกอยู่อย่างนั้นไง

แต่ถ้าเขารู้จริงนะ มันเป็นหลักการ มันต้องเข้าถึงจุดเดียวกัน เพราะ! เพราะอะไร? อวิชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญฺญาณํ เข้าถึงอวิชาได้อย่างไร เข้าถึงจับจุดนั้นได้อย่างไร สิ่งที่เขาไปจับจุดนั้นได้เห็นใหม่ จิตเดิมแท้ที่ส่องใส สิ่งที่ส่องใสอะไรมันส่องใส

คูลี เราจะเข้าไปถึงดวงอาทิตย์ ดวงอาทิตย์มันเผาตายหมด เราจะเข้าไปถึงดวงอาทิตย์ ความร้อนของดวงอาทิตย์จะไม่ให้เราเข้าถึงดวงอาทิตย์ได้เลย แต่จิตนี้มันเหมือนดวงอาทิตย์ดวงหนึ่ง มันเป็นเจ้าของจักรวาล มันเป็นจุดและต่อมของจักรวาลนั้น แล้วเราจะเข้าไปอย่างนั้น เราจะมีเครื่องมืออะไรเข้าไปในดวงอาทิตย์นั้น

มันจะเข้าไปในดวงอาทิตย์นั้น แล้วจับดวงอาทิตย์นั้นใคร่ครวญ ว่าดวงอาทิตย์นี้มันเกิดพลังงานอย่างไร แล้วชำระล้าง คำว่าดวงอาทิตย์ จนดวงอาทิตย์กลายเป็นดวงจันทร์ กลายเป็นดวงจันทร์เพราะมันเป็นพลังงานสะอาดใจ มันเป็นพลังงานที่เย็น มันไม่เผาไหม้ใคร มันไม่เผาไหม้เรา แล้วไม่เผาไหม้ทุกๆ คน เอวัง